

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 28
60-637 Poznań
tel. +48 61 846 67 59, 512 862 726
e-mail: rzecznik@up.poznan.pl

BIURO PRASOWE

MÓZG NA WYPASIE - PIERWSZE TERAPEUTYCZNE STADO OWIEC

W dobie rosnącego zainteresowania wpływem natury na zdrowie psychiczne człowieka, naukowcy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu we współpracy z OneHealth Polska uruchamiają pionierski projekt. Pierwsze w Polsce, a najprawdopodobniej i na świecie, stado owiec o charakterze wyłącznie terapeutycznym. Poziom produkcji wełny, mięsa czy mleka owiec nie ma w nim znaczenia. Wyłącznie liczy się obecność tych wspaniałych zwierząt, a wszystko zlokalizowane nad malowniczą rzeką Wełną w Kowanówku. To otwarcie nowych perspektyw w ekopsychiatrii i koncepcji One Health. Liczymy, że to nie tylko terapia, ale także krok ku odbudowie polskiego krajobrazu i zachowaniu rodzimych ras zwierząt – podkreślają zaangażowane w projekt osoby.

Coraz więcej badań wskazuje, jak kontakt z naturą jest kluczowy dla naszego zdrowia psychicznego. W świecie zdominowanym przez stres, urbanizację i cyfrową rzeczywistość, proste interakcje z przyrodą, takie jak spacer w lesie czy obserwacja zwierząt, mogą znacząco poprawiać samopoczucie, redukować lęk i wspierać regenerację umysłu.

Animaloterapie, czyli terapii wspomaganej zwierzętami, od dawna są częścią tego systemu. Tradycyjnie jednak wymagają bezpośredniego kontaktu fizycznego: dotyku, głaskania czy karmienia. Teraz, dzięki innowacyjnemu podejściu, terapia z owcami wprowadza model "na dystans", podobny do popularnego birdwatchingu, gdzie samo obserwowanie ptaków przynosi ulgę i wyciszenie. „To mi szczególnie bliskie, bo obserwacja zwierząt na odległość pozwala na głębokie zanurzenie w ich świecie bez ingerencji. Owce, z ich spokojnym rytmem życia, stają się idealnym medium do takiej terapii” - podkreśla prof. dr hab. Piotr Tryjanowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, współpomysłodawca projektu i znany ornitolog. Prof. Tryjanowski, którego prace często łączą ekologię z aspektami zdrowia ludzkiego, widzi w tym przedsięwzięciu naturalne przedłużenie swoich badań nad wpływem przyrody na psychikę.

Projekt wpisuje się w modną obecnie koncepcję ekopsychiatrii, która zakłada, że zdrowie psychiczne jest nierozdzielnie związane z środowiskiem naturalnym. Ale idzie dalej, integrując się z ideą One Health – holistycznym podejściem, gdzie zdrowie ludzi, zwierząt i ekosystemów traktowane jest jako jedność. „Owce i kontakt z nimi to nie tylko relaks, ale także praktyczne zastosowanie One Health. Poprzez takie inicjatywy pokazujemy, jak przyroda może wspierać terapię, jednocześnie dbając o bioróżnorodność” – mówi Monika Bartkowiak, prezes OneHealth Polska. Inicjatywa, specjalizująca się w terapiach opartych na naturze, jak kąpiele leśne, widzi w projekcie szansę na budowanie "kultury zdrowia" opartej na przyrodzie, nauce i wspólnotności.

Powstanie projektu to historia cierpliwości i precyzji. Od pierwszej koncepcji do materializacji minęło ponad rok. „Podchodziliśmy do tego pieczołowicie, konsultując każdy krok z ekspertami z zakresu zootechniki, psychiatrii i ekologii. Chcieliśmy stworzyć coś bezpiecznego zarówno dla ludzi, jak i zwierząt” – wyjaśnia prof. Tryjanowski. Wybór padł na rasę wrzosówka, jedną z najstarszych polskich ras owiec, doskonale dostosowaną do lokalnych warunków. „Wrzosówki są odporne na choroby, trudne warunki środowiskowe i niskiej jakości paszę. Ich drobna budowa ciała ułatwia utrzymanie, a ekologiczny chów wspiera ochronę krajobrazu, działając jak naturalne "kosiarki", zapobiegając zarastaniu łąk. Wrzosówki to nie tylko zwierzęta gospodarskie, ale także ikona polskiego dziedzictwa rolniczego” – dodaje prof. dr hab. Jacek Wójtowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, zaangażowany w selekcję stada.

Zakupione owce pochodzą z jednego z najlepszych stad zarodowych wrzosówki polskiej. Stado od lat działa w ramach programu hodowli zachowawczej i jest zlokalizowane w mateczniku tej rasy, jakim jest województwo białostockie. Wybierając konkretne maciorki skupiono się na ich cechach osobniczych, w szczególności różności, barwie okrywy włosowej oraz charakterze i wyrównaniu wełny. Maciorki są pięknie umaszczone i mają charakterystyczną dla wrzosówki wełnę dwufrakcyjną. Prof. Wójtowski podkreśla, że projekt – poprzez przykład – może przyczynić się do popularyzacji tej rasy, która po latach spadku liczebności zasługuje na renesans.

Bardzo istotnym jest miejsce realizacji projektu. Całość zlokalizowana jest nad rzeką Wełną, w Kowanówku – miejscu o bogatej historii uzdrowiskowej. Nazwa "Wełna" symbolicznie poświadcza o działaniach na rzecz zdrowia człowieka, a sama lokalizacja podkreśla holistyczne spojrzenie na kontakt z przyrodą. Kowanówko, znane z dawnego sanatorium i szpitala, wręcz o charakterze uzdrowiska, od połowy XIX wieku przyciągało pacjentów szukających regeneracji. „Dziś, w ramach projektu, współpracujemy z lekarzami psychiatrami, wykorzystując urok tego miejsca. To pierwszy krok do czegoś większego, może nawet szerszej sieci terapeutycznych inicjatyw” – mówi Monika Bartkowiak.

Samo przebywanie wśród owiec wycisza i relaksuje. „Na świecie rozwijają się terapie związane z owcami, ale nasz model jest unikalny: pokój połączony z owczarnią umożliwia bezpieczne podglądanie życia zwierząt – bez ryzyka dla obu stron. Równie interesująca będzie możliwość obserwacji zachowań społecznych owiec w kontakcie z obsługą i podczas wypasu umożliwiając określenie pozycji poszczególnych osobników w hierarchii stada. Nasze owce korzystają z zarastającego pastwiska o bardzo zróżnicowanym składzie botanicznym. Odpowiednia organizacja wypasu kwaterowego poszerzy naszą wiedzę o preferencjach smakowych zwierząt i wybiórczości pokarmu, a w wymiarze długoterminowym, także o wpływie wypasu na wegetację niektórych gatunków roślin” – tłumaczą realizujący projekt.

Od niemal miesiąca 10 owiec wrzosówek zamieszkuje wyspę w Kowanówku, a wkrótce ruszą terapeutyczne spacer. To nie tylko terapia, ale także szansa na zachowanie owiec w polskim krajobrazie nizinny. „Może to być zmiana paradygmatu, podobna do ewolucji roli koni: od zwierząt pociągowych po towarzyszy sportu i rekreacji” – sugerują profesorowie Tryjanowski i Wójtowski.

Projekt to doskonały przykład współpracy nauki z praktyką – niestandardowy model, gdzie uniwersytet spotyka się z organizacją non-profit. Właśnie teraz, w czasie adwentu, okresu oczekiwania na Boże Narodzenie, uruchomienie stada nabiera symbolicznego wymiaru. Owca, obecna w szopce betlejemskiej, od wieków związana jest z kulturą chrześcijańską, udomowieniem i wątkami religijnymi. W Biblii symbolizuje pokorę i opiekę, a w polskim folklorze – prostotę życia wiejskiego. To piękny znak, że w epoce nowoczesnych terapii wracamy do korzeni, łącząc tradycję z nauką. Czyż nie jest to idealny moment na taki początek?

OneHealth Polska i Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu zapraszają do śledzenia postępów projektu. Więcej informacji na mediach społecznościowych partnerów.